

Η πατριαρχική οικογένεια και η ανατροπή της στην σύγχρονη εποχή

Από τη μαθήτριά
της Γ' γυμνασίου
Αλθαία Σισμανίδη

Περιεχόμενα

- Ορισμός
- Ιστορική αναδρομή
- Μορφές οικογένειας
- Παράγοντες που συνέβαλαν στην ανατροπή του παραδοσιακού μοντέλου της πατριαρχικής οικογένειας.

Ορισμός

Πατριαρχία (σύνθετη λέξη: πατήρ και αρχή, δηλαδή εξουσία) ονομάζεται το κοινωνικό σύστημα στο οποίο οι άντρες κατέχουν, κατά κύριο λόγο, την εξουσία και κυριαρχούν στην πολιτική και διαθέτουν κοινωνικά προνόμια ενώ συνήθως διαθέτουν τον έλεγχο της περιουσίας. Πατριάρχης είναι η αρσενική κεφαλή μιας εκτεταμένης οικογένειας που ασκεί δεσποτική και απόλυτη εξουσία. Η πατριαρχία στηρίζεται σε ένα σύστημα ιδεών που εξηγεί και δικαιολογεί την αντρική κυριαρχία και συνήθως την αποδίδει σε εγγενείς φυσικές διαφορές ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες.

Πατριαρχική οικογένεια : ο άνδρας έχει την απόλυτη εξουσία και τον πρώτο λόγο στα οικογενειακά ζητήματα. Είναι αυταρχικός, αυστηρός, απόμακρος και αποτελεί την πηγή εσόδων και αγαθών της οικογένειας. Αντίθετα, η μητέρα είναι η νοικοκυρά και η κυρία του σπιτιού. Ελέγχει και εκτελεί τις οικιακές εργασίες και ασχολείται με την ανατροφή των παιδιών. Είναι γλυκιά, προσηνής και έχει καλύτερη σχέση με τα παιδιά.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ομηρική εποχή

Από την Ομηρική εποχή η οικογένεια κατείχε πολύ σπουδαία θέση στη ζωή των ανθρώπων. Την εποχή που περιγράφει ο Όμηρος στα έπη του ο άντρας ήταν η κεφαλή της οικογένειας και είχε την εξουσία. Η γυναίκα εμφανιζόταν στο πλευρό του άντρα με σημαντική μεν αλλά κατώτερη και περιορισμένη θέση. Τα καθήκοντά της σχετίζονταν με τις οικιακές εργασίες, την ύφανση και τον αργαλειό, ενώ ο άντρας ήταν υπεύθυνος για τη διοίκηση του οίκου, την διατήρηση της τάξης και την ασφάλεια.

Παραδείγματα πατριαρχίας στην εποχή του Ομήρου

Στην Οδύσσεια ο Τηλέμαχος απευθύνεται στη μητέρα του λέγοντας:

«Αλλά καλύτερα να πας στην κάμαρή σου, με τα δικά σου έργα απασχολήσου,

τον αργαλειό, τη ρόκα· δίνε στις παρακόρες εντολές, για να δουλεύουν με φροντίδα. Ο λόγος είναι μέλημα του αντρός, του καθενός,

και περισσότερο δικό μου· σ' αυτό το σπίτι είμαι εγώ ο κυβερνήτης.»

Στην Ιλιάδα ο Δίας συγκρούεται με τη γυναίκα του, την Ήρα:

«Αλλά κάθου και σώπαινε, στον λόγον μου υποτάξου,

δεν θα σε σώσουν, πίστευσε, όλ' οι θεοί του Ολύμπου,

αν τούτ' απλώσω εγώ σ' εσέ τ' ανίκητά μου χέρια».

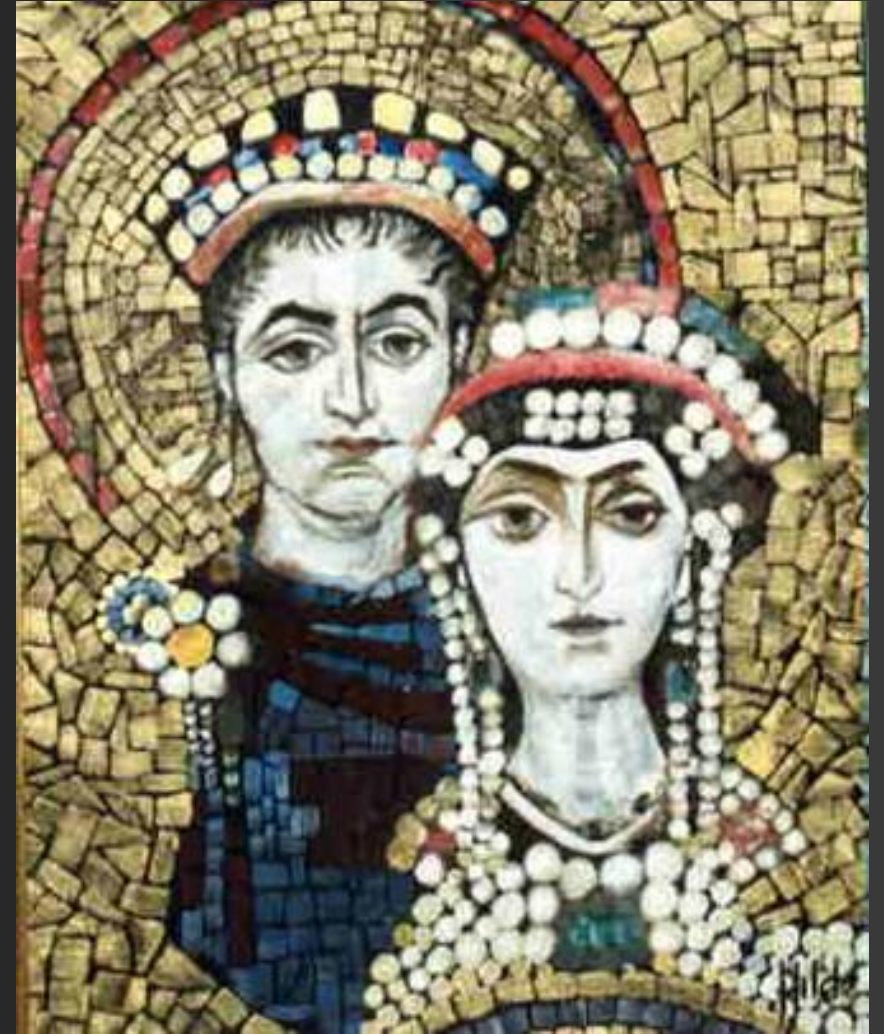
Κλασική εποχή

Στην κλασική εποχή η θέση της γυναίκας στην οικογένεια εμφανίζεται κατώτερη. Περιορίζεται μόνο στις οικιακές δουλειές και την ανατροφή των παιδιών. Το σπίτι είναι ο κύριος χώρος κίνησης της σε αντίθεση με τον άνδρα ο οποίος δεν ασχολείται ιδιαίτερα με το σπίτι και την οικογένεια.

Βυζάντιο

Στο Βυζάντιο η γυναίκα συνεχίζει να είναι υποβαθμισμένη. Παίζει όμως σημαντικότερο ρόλο στην οικογενειακή ζωή και είναι σεβαστή ιδιαίτερα ως μητέρα και συχνά αυτές όριζαν την οικογενειακή ζωή. Αξίζει να σημειωθεί βέβαια ότι οι γυναίκες των αρχοντικών οικογενειών είχαν σημαντική παρουσία στην κοινωνική ζωή. Πολλές από αυτές διακρίθηκαν ως αυτοκράτειρες και έπαιξαν σημαντικό πολιτικό ρόλο, πλάι στους άνδρες ή στους γιους τους (π.χ η Αγία Ελένη, μητέρα του Κωνσταντίνου, Θεοδώρα, σύζυγος του Ιουστινιανού κ.α)

19^{ος} αιώνας και βιομηχανική επανάσταση

Μέχρι το 19ο αιώνα η γυναίκα είχε υποδεέστερη θέση στην οικογένεια, η οποία γίνεται φανερή και από τον θεσμό της προίικας. Και ύστερα με τη βιομηχανική επανάσταση η γυναίκα περνάει στον παραγωγικό χώρο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καταρριφθεί ο παραδοσιακός ρόλος του άνδρα.

Σήμερα

Σήμερα στις αναπτυγμένες οικονομικά και πολιτιστικά χώρες τα δύο φύλα είναι ισότιμα στην οικογένεια και αποφασίζουν από κοινού για όλα τα θέματα. Βάση της οικογένειας είναι ο αμοιβαίος σεβασμός, η αλληλοκατανόηση, ο διάλογος και η αγάπη. Τις δουλειές του σπιτιού, τα έσοδα της οικογένειας, τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών αναλαμβάνουν και οι δύο σύζυγοι ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε οικογένειας. Η αντίληψη και το παραδοσιακό μοντέλο ότι ένας άντρας δεν πρέπει να ασχολείται με το νοικοκυριό, γιατί αυτό είναι «γυναικεία δουλειά» έχει πια καταρριφθεί.

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΠΥΡΗΝΙΚΗ

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ

ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗ

ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΜΕΝΗ

- παραδοσιακή πυρηνική οικογένεια, που δημιουργείται με γάμο και περιλαμβάνει γονείς και παιδιά,
- εκτεταμένη οικογένεια, που αποτελείται όχι μόνο από τους γονείς και τα παιδιά αλλά και από άλλα συγγενικά πρόσωπα
- μονογονεϊκές οικογένειες που προκύπτουν από διαζύγιο ή χηρεία ή πρόκειται για ανόπαντες μητέρες
- ανασυγκροτημένες οικογένειες που προκύπτουν μετά από διαζύγιο ή περιπτώσεις χηρείας
- «χιωλές» οικογένειες, όπου οι γονείς χωρίς να είναι διαζευγμένοι δεν μένουν μαζί για διάφορους λόγους.

ΧΩΛΗ

ΜΟΡΦΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

**Παράγοντες που
συνέβαλαν στην
ανατροπή του
του
παραδοσιακού
μοντέλου της
πατριαρχικής
οικογένειας.**

1. Το κίνημα του φεμινισμού, η θεωρία δηλαδή που υποστήριξε και διέδωσε την ιδέα της ισοτιμίας των δύο φύλων και ο αγώνας για τη χειραφέτηση της γυναίκας στον 20ο αιώνα. Στην Ελλάδα η ισότητα των δύο φύλων θεσπίστηκε νομικά το 1983 (καταργήθηκε ο θεσμός της προίκας) οπότε και οι γυναίκες παύουν να είναι θύματα διακρίσεων, απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα με τους άνδρες και ανεξαρτοποιείται.

2. Ο εκσυγχρονισμός, η ανάπτυξη της τεχνολογίας και των επιστημών και η εξάπλωση τους σε μια μεγάλη μερίδα χωρών ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς λόγους που επηρέασαν τις αξίες, τις αντιλήψεις και κατά συνέπεια τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Τα τελευταία χρόνια και οι δύο γονείς συνεργάζονται και συμβάλλουν στη σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών μεταλαμπαδεύοντας τους αξίες, όπως τον αλληλοσεβασμό, την αλληλεγγύη, την εντιμότητα και την δικαιοσύνη, πάντα μέσω του εποικοδομητικού διαλόγου

3. Η είσοδος της γυναίκας στην αγορά εργασίας είχε ως αποτέλεσμα τη συμβολή της στην αύξηση της παραγωγικότητας και την ισότιμη με τον άνδρα προσφορά της στην οικογένεια.

Άνοδος του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών: Η γυναίκα μορφώνεται, συμμετέχει ελεύθερα στα κοινά, και διαμορφώνει το πολιτικό «γίγνεσθαι».

4. Η πληθώρα των πηγών ενημέρωσης (ΜΜΕ, διαδίκτυο, έντυπα μέσα) ενημερώνουν και ευαισθητοποιούν τους γονείς σε θέματα που αφορούν την οικογένεια.

5. Η ηθική συμπαράσταση των γονέων από πολλούς φορείς (εκκλησία, κρατικές υπηρεσίες, επιμορφωτικά σεμινάρια) με στόχο την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωσή τους σε θέματα που αφορούν τη σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών και την εξυγίανση των μεταξύ τους σχέσεων.

6. Η επικράτηση δημοκρατικών συνειδήσεων στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες του δυτικού κόσμου. Στις χώρες αυτές έχει θεσμοθετηθεί η ισότητα των δύο φύλων και τα δικαιώματα της γυναίκας και του παιδιού σε αντίθεση με κοινωνίες του ανατολικού κόσμου οι οποίες παραμένουν πατριαρχικές και πιστές σε αναχρονιστικές αντιλήψεις σχετικά με τον ρόλο των γυναικών.

Επίλογος

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, το παραδοσιακό μοντέλο της πατριαρχικής οικογένειας ήθελε τον άντρα ανώτερο αρχηγό και αφέντη. Μετά από πολλές προσπάθειες, αγώνες και υπό την επίδραση πολλών παραγόντων, το μοντέλο αυτό έχει πια καταρρεύσει. Στη σημερινή εποχή, όλα τα μέλη της οικογένειας είναι ισότιμα, έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις και βασίζονται σε ένα ακλόνητο σύστημα ηθικών αξιών. Σκοπός της οικογένειας είναι η εξασφάλιση συντροφικότητας, συναισθηματικής στήριξης, επικοινωνίας και η δυνατότητα εξέλιξης για όλα της τα μέλη. Ας συμβάλλουμε λοιπόν όλοι στη διατήρηση αυτού του θεσμού που αποτελεί πρωταρχικό κύτταρο της κοινωνίας. Άλλωστε είναι γνωστό ότι άνθρωπος μεγαλωμένος σ' ένα υγιές οικογενειακό και συνεργατικό περιβάλλον, σημαίνει άνθρωπος δίχως ανασφάλειες, επιθετικότητες, συμπλέγματα και απωθημένα. Εγγύηση για αυριανές υγιείς κοινωνίες!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βικιπαίδεια
- Εγκύκλιος Παιδεία
- Βιβλίο Ιστορίας Α',Β',Γ' Γυμνασίου
- Βιβλίο Οικιακής Οικονομίας Α' Γυμνασίου
- Ιλιάδα του Ομήρου
- Οδύσσεια του Ομήρου

ΤΕΛΟΣ

Ευχαριστώ για τον χρόνο σας